

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ

Система управління в екологічній сфері.

Структура галузевого управління природно-заповідною справою в Україні.

Правове регулювання використання природоохоронних територій.

Право і форми власності на території та об'єкти ПЗФ.

Види і склад правопорушень природоохоронного законодавства.

Юридична відповідальність за порушення природоохоронного законодавства.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

- Екологічне право.
- Екологічні відносини.
- Об'єкти та суб'єкти екологічного права.
- Органи державного управління в екологічній сфері.
- Органи спеціального управління в екологічній сфері
- Управління заповідною справою.
- Природно-заповідний фонд.
- Кадастр об'єктів природно-заповідного фонду.
- Право власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду.
- Форми власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду.
- Міністерство енергетики та захисту довкілля України.
- Управління охорони біорізноманіття та біобезпеки.
- Департамент екомережі та природно-заповідного фонду.

Екологічне право як галузь права – це сукупність встановлених державою правових норм і правовідносин, спрямованих на охорону навколишнього середовища та природних комплексів, використання та відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки людини та її оточення.

Екологічні відносини – одна з найважливіших складових суспільних відносин, які виникають між суспільством і природою, між людиною та навколишнім середовищем.

Особливості екологічних відносин

- екологічні відносини існують лише при наявності природних об'єктів без відриву їх від єдиного природного середовища;
- вплив людей і права на екологічні відносини обмежений (природне середовище розвивається за своїми законами та є більш менш сталим, що забезпечує стабільність екологічних відносин);
- суб'єкти екологічних відносин зобов'язані дотримуватися екологічних стандартів, нормативів і вимог, а також лімітів при використанні природних ресурсів, займатися їх відтворенням;
- в екологічних відносинах правовий режим містить значну кількість імперативних приписів, виконання яких є обов'язковим для суб'єктів цих відносин незалежно від того, економічно вигідні вони чи ні.

Об'єкти екологічного права

- Корисні копалини
- Земля
- Вода
- Ліс
- Рослини
- Тварини
- тощо

- Водні відливи та приливи
- Грозові явища
- Виверження вулканів
- тощо

Природоресурсне право як підгалузь екологічного права регулює суспільні відносини з охорони та раціонального використання окремих видів природних ресурсів: земель, надр, вод, атмосферного повітря, кліматичного ресурсу, повітряного простору, радіочастотного ресурсу, рослинного та тваринного світу, а також альтернативних джерел енергії.

Природоохоронне право як підгалузь екологічного права регулює суспільні відносини з охорони навколишнього природного середовища, охорони ландшафтів та екосистем, охорони життя та здоров'я людини, забезпечення екологічної безпеки.

Нормативно-правові акти

загальної дії

- ✓ Земельний кодекс України.
- ✓ Лісовий кодекс України.
- ✓ Водний кодекс України.
- ✓ ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища».
- ✓ Кодекс України про адміністративні правопорушення.
- ✓ Кримінальний кодекс України.
- ✓ Інші.

спеціальної дії

- ✓ ЗУ «Про природно-заповідний фонд України».
- ✓ ЗУ «Про екологічну мережу України».
- ✓ ЗУ «Про рослинний світ».
- ✓ ЗУ «Про тваринний світ».
- ✓ ЗУ «Про Червону книгу України».
- ✓ Постанова Кабінету Міністрів України Про Концепцію збереження біологічного різноманіття України.
- ✓ Інші.

Право власності

Сукупність правових норм, які регулюють відносини, пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням власником належним йому майном на свій розсуд і у своїх інтересах, усуненням усіх третіх осіб від протиправного втручання у сферу його володіння цим майном, а також обов'язки власника не порушувати прав та законних інтересів інших осіб.

Форми власності:

- державна
- комунальна
- приватна

Право природокористування

Право природокористування – це система юридичних норм і засобів, спрямованих на врегулювання відносин щодо ефективного використання, відновлення й охорони природних ресурсів, забезпечення багатогранних матеріальних, економічних і соціальних інтересів та законних прав суб'єктів природокористування.

Головними **принципами** права природокористування є:

- цільовий характер використання природних ресурсів;
- додержання екологічних і санітарно-гігієнічних вимог при використанні природних ресурсів;
- збалансованість економічних, соціальних і екологічних чинників у процесі природокористування (забезпечення сталого природокористування);
- цілісного екосистемного підходу до природи;
- непорушення в процесі природокористування прав та інтересів інших власників і користувачів природних ресурсів;
- безплатність загального і платність спеціального природокористування.

Право природокористування поділяється на види за різними класифікаційними ознаками:

- **за типом природного об'єкта, який використовується:** право землекористування, водокористування, лісокористування, користування об'єктами тваринного світу, користування територіями та об'єктами природно-заповідного фонду (ПЗФ) та інші;
- **за ознакою можливості доступу до відповідного природного об'єкта інших користувачів:** відокремлене та невідокремлене природокористування;
- **за способами виникнення:** первинне та вторинне (природокористування через посередництво первинних природокористувачів);
- **за строками, на які надається право природокористування:** постійного (без заздалегідь встановленого строку) та право тимчасового (короткострокове (до трьох років) і довгострокове) природокористування;
- **за суб'єктами природокористування:** право колективного та індивідуального природокористування;
- **за поширеністю та правовими підставами виникнення:** право загального та спеціального природокористування.

Управління охороною навколишнього природного середовища полягає у здійсненні в цій галузі функцій спостереження, дослідження, екологічної експертизи, контролю, прогнозування, програмування, інформування та іншої виконавчо-розпорядчої діяльності.

Метою управління в галузі охорони довкілля є реалізація законодавства, контроль за додержанням вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних і комплексних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості дій державних і громадських органів у галузі охорони навколишнього природного середовища (ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища», ст. 16).

Функції екологічного управління

Загальні

- законодавче регулювання;
- планування та прогнозування;
- організація, координація та погодження;
- контроль і нагляд.

Спеціальні

- біо- та ресурсовпорядкування;
- розподіл і перерозподіл природних ресурсів;
- облік природних ресурсів;
- спеціалізований контроль;
- лімітування та нормування;
- експертиза;
- моніторинг;
- вирішення спорів та забезпечення відповідальності за екологічні правопорушення;
- стандартизація та сертифікація;
- ліцензування;
- страхування;
- аудит;
- організація освіти;
- інформування;
- вдосконалення управління.

Органи загального управління

Президент України

Верховна Рада України

Рада національної безпеки та
оборони України

Кабінет Міністрів України

Обласні та районні державні
адміністрації

Органи спеціального управління

Міністерство енергетики та захисту довкілля

Державна екологічна
інспекція

Державне агентство
водних ресурсів

Державне агентство
лісових ресурсів

Управління охорони
біорізноманіття та
біобезпеки

Департамент екомережі
та природно-заповідного
фонду

Інші структурні
підрозділи

Інші міністерства та
відомства

Дяку за
увагу!